

دکتر سید حسین موسویان، دیپلمات سابق ایرانی، که در حال حاضر در دانشگاه پرینستون آمریکا به عنوان پژوهشگر فعالیت می کند از جمله چهره های فعال در عرصه رسانه های غربی است که در سال های اخیر به تحلیل و بررسی مسائل بین الملل، به ویژه مناسبات ایران و آمریکا پرداخته است. از این رو برای بررسی تنش های اخیر میان ایران و آمریکا، احتمال جنگ میان دو طرف، مطلوبیت مذاکره میان دو کشور در شرایط کنونی و... به گفت وگو با ایشان پرداختیم. به اعتقاد وی، ترامپ خواستار جنگ با ایران نیست و دنبال یک معامله ای است که نام او را پر آوازه کند، اما جبهه ضد ایران متشکل از اسرائیل، عربستان، امارات، نئوکان های آمریکا و منافقین، دنبال تغییر رژیم، فروپاشی ایران و لذا تشنه گزینه جنگ میان آمریکا و ایران هستند. این گفت وگو را می توانید در ادامه بخوانید.

به نظر شما پیشنهاد ترامپ برای مذاکره بدون شرط با ایران تا چه حد ناشی از میانجی گری برخی کشورهای منطقه و تا چه حد اتفاقی و ناشی از ابتکار عمل خود ترامپ بوده است؟

بعید می دانم پیشنهاد ترامپ ناشی از میانجی گری برخی از کشورها باشد. شایعه میانجی گری در چند ماه اخیر مطرح شده، در حالی که ترامپ شخصا یک سال قبل پیشنهاد مذاکره مستقیم را داد. برداشت من این است که ترامپ شخصا مایل به مذاکره است، ضمن اینکه تیم او هم با پیشنهاد مذاکره موافقت، اما با هدفی کاملا متفاوت از آنچه که ترامپ در سر دارد.

تفاوت انگیزه های ترامپ و تیم او از طرح موضوع مذاکره با ایران چیست؟

ترامپ مایل به مذاکره و در این زمینه هم جدی است. او برجام را قراردادی یکطرفه به نفع ایران دانسته و دنبال معامله ای فراگیر با ایران است که شامل موضوعات هسته ای و منطقه ای باشد. تیم او تحت فشار اسرائیل و عربستان به هیچ وجه نمی خواهند هیچ گفت وگو مستقیمی بین واشنگتن و تهران صورت بگیرد. هرچند جان بولتون مشاور امنیت ملی آمریکا از یک سال قبل معتقد بود که بعد از خروج آمریکا از برجام، تهران پیشنهاد مذاکره را رد خواهد کرد. لذا با این فرض به ترامپ پیشنهاد کرده که مذاکره بدون شرط با ایران را مطرح کند، چون با رد آن از سوی ایران، زمینه فشار و اقدامات بیشتر علیه ایران فراهم خواهد شد.

به نظر شما در صورت توافق پشت پرده میان ایران و آمریکا، امکان علنی کردن این توافق تا چه اندازه است و چه تاثیری بر سیاست داخلی یعنی رقابت اصلاح طلبان و اصولگرایان دارد؟

اصولگرایان و اصلاح طلبان اصیل، هر دو مخالف سیاست تحریم و فشار آمریکا علیه ایران بوده و هستند، لذا از

کاهش تنش میان آمریکا و ایران استقبال می کنند. آنها می دانند که تهدیدات فعلی علیه ایران، اعم از تهدیدات داخلی، منطقه ای و بین المللی، فراتر از جناح های سیاسی، اصل و اساس کشور ایران و مذهب تشیع را نشانه گرفته است.

اما شما شاهد بودید که مذاکرات هسته ای ایران و آمریکا و در نتیجه برجام، به موضوع رقابت جناح های سیاسی داخلی ایران تبدیل شد و کماکان ادامه دارد.

اعتدالیون، اصولگرایان و اصلاح طلب های اصیل همه با برجام موافق بودند. مراجع تقلید شیعه در قم اکثراً اصولگرایان اصیل هستند که جملگی موافق برجام بودند. مراجع تقلید اصلاح طلب یا اعتدال گرا همچون آیت الله صانعی و مرحوم آیت الله موسوی اردبیلی هم موافق برجام بودند. رهبران سنتی و اصیل اصولگرا، همچون آقای ناطق نوری و علی لاریجانی هم موافق برجام بودند. در عین حال همچون نئوکان ها در آمریکا، نئو اصولگرایان در ایران از ابتدا مخالف برجام بودند و امروز هم هستند. در شرایط فعلی در آمریکا قدرت نئوکان ها یا نئوجمهوری خواهان از جمهوری خواهان اصیل بیشتر و صدایشان هم بلندتر است. در ایران هم نئو اصولگرایان توانسته اند اصولگرایان اصیل را به حاشیه برانند.

به نظر شما پیشنهاد ترامپ بخاطر پیروزی در انتخابات کنگره در ماه نوامبر است؟ یا آن را ناشی از ایستادگی ایران بر مواضع خود می دانید؟

هم در آمریکا و هم در ایران، برجام برای برخی از بازیگران صحنه سیاست، ابزار حذف رقیب و کسب قدرت است. ترامپ گرفتار چالش های داخلی و خارجی کم سابقه و شاید بی سابقه است. در موضوع خروج از برجام، در داخل آمریکا، اکثریت افکار عمومی، دموکرات ها، جمهوری خواهان، رسانه ها و محافل فکری و علمی و آکادمیک آمریکا ترامپ مخالف بوده و هستند. از نظر دیگر بازیگران خارجی نیز، تمام قدرت های جهانی و اکثریت کشورهای جهان به مخالفت با ترامپ برخاستند. در واقع تنها اسرائیل، عربستان و امارات از اقدامات ضد برجامی ترامپ حمایت کرده اند، چون بحرین فعلاً و عملاً، چیزی بیش از یک استان کوچک عربستان نیست. متأسفانه برخی در داخل کشور ما، اهمیت این موضوع را درک نمی کنند.

شما از ابتدای روی کار آمدن ترامپ، گفتید ائتلاف ضد ایران در واشنگتن متشکل از عربستان، اسرائیل برخی کشورهای عربی به دنبال کشاندن ترامپ به جنگ با ایران است. آیا پیشنهاد اخیر ترامپ به معنای کاهش قدرت این ائتلاف جنگ طلب هست؟

من همیشه گفته ام که ترامپ خواستار جنگ با ایران نیست و دنبال یک معامله ای است که نام او را پر آوازه کرده و بخشی از فشار بحران های داخلی اش را کاهش دهد. تمام قدرت های جهانی به همراه افکار عمومی آمریکا، اکثریت سیاستمداران دو حزب بزرگ و رسانه های آمریکا، مخالف جنگ با ایران هستند. یک دلیل ترامپ برای طرح مذاکره مستقیم و بدون شرط با ایران هم به خاطر همین واقعیت است.

اما هیچ گاه تردید نداشته ام که جبهه ضد ایران متشکل از اسرائیل، عربستان، امارات، نئوکان های آمریکا و

منافقین بدنبال تغییر رژیم، فروپاشی ایران و لذا تشنه گزینہ جنگ میان آمریکا و ایران هستند. هر چقدر اوضاع داخلی ترامپ بدتر شود، آنها هم بیشتر نگران از دست رفتن فرصت طلایی «دوران ترامپ» خواهند شد. لذا حداکثر سعی خود را برای استفاده از این دوران خواهند کرد. احتمالاً جبهه ضد ایران در پشت پرده، برای نجات ترامپ از منجلاب بحران های او در داخل آمریکا، گزینہ حمله به سوریه و بعد ایران را به او پیشنهاد کنند.

پیشنهاد شما در دعوت از ترامپ برای حضور در تهران، چه مبنای نظری و دیپلماتیکی دارد؟ آیا معتقدید اساساً چنین پیشنهادی عملی است یا آن را تنها تاکتیکی در مقابل پیشنهاد مذاکره ترامپ می دانید؟

فرضیه جان بولتون مشاور امنیت ملی آمریکا این بود که ایران این پیشنهاد را نمی پذیرد و با رد آن، ترامپ دست بالا را پیدا خواهد کرد. فرضیه من هم این بود که اگر تهران به ترامپ پیشنهاد سفر به تهران بدهد و ترامپ هم بپذیرد، آن چنان بحرانی در جبهه ضد ایران بوجود می آید که می تواند موجب فروپاشی این جبهه شود.

آیا تنش در روابط ترکیه - آمریکا را در ارتباط با تنش ایالات متحده با ایران می دانید؟ عدم همراهی

چین با تحریم های آمریکا علیه ایران چه تبعاتی بر روابط واشنگتن با پکن خواهد داشت؟

نه تنها ترامپ و تیم او، بلکه همه دست اندرکاران آمریکا نگران شکل گرفتن جبهه مشترکی از کشورهای همچون چین، روسیه، ترکیه و ایران هستند، زیرا که با شکل گیری چنین جبهه ای، معادلات منطقه خاورمیانه ضد منافع ملی آمریکا، اسرائیل و عربستان دچار تغییرات بزرگ و تاریخی خواهد شد. جبهه ضد ایران، فرمول تغییر رژیم و فروپاشی دو قدرت منطقه ای، ایران و ترکیه و تضعیف دو قدرت جهانی، روسیه و چین را روی میز کاخ سفید گذاشته است. تفکر دیگری در آمریکا وجود دارد که اساساً با تشدید تنش واشنگتن با تهران، آنکارا، پکن و مسکو مخالف است. البته موضوع احتمال نفوذ روس ها در انتخابات آمریکا موضوع فراجناحی و مستقل است.

دوستان قدیمی وزارت خارجه بخاطر دارند که من در اوائل دهه هفتاد در سمینار سفرای ایران در مشهد، پیشنهاد کاهش تنش با آمریکا، تقویت روابط با اروپا و تلاش برای شکل دادن همکاری مشترک ایران، چین، روسیه، هند و پاکستان را مطرح کردم. کسی با بهبود روابط با اروپا مخالفت نکرد، اما موضوع کاهش تنش با آمریکا و همکاری منطقه ای ایران، چین، روسیه، هند و پاکستان، باعث یک بحث جنجالی شد و نهایتاً هم استقبال نشد. خداوند آقای هاشمی را رحمت کند. بعد از سمینار سفراء، ایشان به من گفتند که خوب است وزارت خارجه هر سه پیشنهاد شما را با هم و به موازات هم تعقیب کند.

آینده مواضع ایران و ایالات متحده علیه همدیگر را چگونه ارزیابی می کنید؟ آیا باید منتظر تغییر

رویه ای مهم در پی مجمع عمومی سازمان ملل و یا حتی انتخابات آتی کنگره آمریکا باشیم؟

انتخابات کنگره، احتمال استیضاح ترامپ، سرنوشت برجام و معادلات در سوریه و یمن، چهار فاکتور مهم در معادلات آینده روابط آمریکا و ایران خواهند بود.

آیا شما مذاکره ایران و آمریکا را به مصلحت می دانید؟

من همیشه معتقد به کاهش خصومت و تنش در روابط ایران و آمریکا بوده و الان هم هستم. اما شرایط فعلی را برای گفت و گوی مستقیم ایران و آمریکا مناسب نمی دانم. دلایل متعدد و مفصلی دارم که صرفاً به سه مورد اشاره می کنم؛ نخست، بخاطر اینکه شرایط فعلی سیاسی-اقتصادی داخلی ایران برای مذاکره ابدأ مناسب نیست و موجب تشدید اختلافات داخلی و متعاقباً افزایش فشارهای آمریکا خواهد شد. از زمانی که ترامپ از برجام خارج شده و با وجودی که همه قدرتهای جهانی در مقابل اعمال مجدد تحریم های آمریکا ایستاده اند و هنوز هم تحریم های اصلی ثانویه آمریکا یعنی تحریم نفت آغاز نشده، ارزش پول ملی ایران ظرف چند ماه آن چنان سقوط وحشتناکی کرد که حتی لابی اسرائیل، عربستان و نئوکان های آمریکا هم باور نمی کردند. دوم، اینکه جبهه ضد ایران به رهبری لابی اسرائیل با مشاهده چنین وضعی، اجازه نخواهند داد که نتیجه ای حاصل شود، چون آنها معتقدند که ادامه روند فعلی فشارهای آمریکا، نتیجه خواهد داد. سوم، واقعیت شرایط متزلزل داخلی خود ترامپ است که هیچکس مطمئن نیست که ریاست جمهوری او دوام بیاورد.

برچسب های موضوعی

جدیدترین شماره منتشر شده

شماره یازدهم - آبان ۹۷

🛒 اشتراک نسخه چاپی

دیدگاه ها و نظرات

تبلیغات ✓

اشتراک 🛒

شناسنامه “

تماس با ما 📍

دانلود 📄

آرشیو مجلات 📄

تمامی حقوق متعلق به دو ماهنامه دیپلماسی انرژی است.
” نقل مقالات با ذکر منبع و لینک به وب سایت دو ماهنامه دیپلماسی انرژی آزاد است. “